

Za fante:

Naš slovenski nadškof Anton Bonaventura Jeglič imenuje to knjigo: »Zlato knjigo slovenskih fantov«. Večjo zalogo teh knjig smo prejeli v razprodajo in jih oddajamo za polovično ceno, namesto za 12 Din le za 6 Din, dokler traja zaloga. Pišite

Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

nim senatom radi poskusa umora odgovor 30letni Anton Prikeržnik, hlapec iz Libelič na Koroškem. Obtožnica mu je očitala, da je poizkušal zastrupiti 65letnega prevžitkarja Lovrenca Druga, ko je služil za hlapca pri posestnici Antoniji Šumik na Črneški gori pri Mežici. Prevžitkar Drug je svaril vdovo Šumikovo pred hlapcem Prikeržnikom, s katerim je imela ljubavno razmerje. Šumikova je še odpovedala slednjič službo hlapcu Toneu, kar ga je tako razljutilo, da je prisegel prevžitkarju maščevanje. Dobil je dva kosa arzenika, ali mišnice. Ko je ležal stari Lovrenc bolan, je Prikeržnik naročil starčevi postrežnici, naj primeša k jedi strupa. Soseba Hudobnikova naročila ni izpolnila, pač pa je ovadila šuntarja oblasti. Obtoženi je dejanje priznal orožnikom ter sodnikom in je bil obsojen na 10letno ječo.

Nečloveška gospodinja. Mariborski sodni senat je obravnaval dne 20. jun. slučaj ženske brezsrčnosti, ki je prejel od sodne oblasti zaslužen kaznen. 50-letna Terezija Zelenko, posestnica v Gruškovcu pri Ptujju, je imela 3letnega hlapčka Jožeka Matjašiča. Fantek bi bil radi telesne slabotnosti komaj za pastirja, pa je moral opravljati hlapčevska dela, katera zmoro odrasel človek. Dečko je opravljal vso živino, vodo je nosil skoro 1 km daleč, hodil je rzcapan in v zimii v čevljih brez pod-

platov. Malodane nag ter bos je vlačil hudi zimii vodo iz oddaljenega vodnjaka, in bi bil nekoč zmrznil vsled utrujenosti, da ga niso rešili sosedi še pravočasno. Brezsrčna gospodinja mu ni dajala hrane, za katero je prosjačil okrog pri sosedih in očitvidci trdijo, da je bil tako sestradan, da je iztrgal psu kuh iz gobca ter ga pojedel. Vsega onemoglega ter bolanega so vzeli domači iz službe ter so ga oddali v bolnico, kjer je umrl radi zastrupljenja na nogi, katerega si je nalezal v službi pri brezsrčni ženski. Zelenkova je bila obsojena na triletno ječo.

S hrastovo dogo po glavi. V Dornovi pri Ptujju je dobil v pretepu Stanko Brodnjak, hlapec, s hrastovo dogo tako močan udarec po glavi, da so ga spravili v opasnem stanju v ptujsko bolnico.

Vlomilci udrli skozi streho. V Kukavi, občina Juršinci pod Ptujem, so udrli vlomilci skozi streho v zaklenjeno stanovanje posestnika Ivana Hojnika. Odnegli so vso obleko, perilo in razne druge predmete v skupni vrednosti 4 tisoč Din.

Vlom v trgovino. V noči na 21. junija je bilo vlomljeno v Podzemlju na Dolenjskem v Lužarjevo trgovino. Vlomilci so odnesli raznega blaga za 26 tisoč Din.

Radi uboja 6 let robije. Poročali smo, kako je dne 6. maja smrtno zabodel 20-letnega mizarskega pomočnika Adolfa Pirca na povratku iz krčme pri Leskovcu znani pretepač Turšič. Novomeško okrožno sodišče je prisodilo dne 23. junija ubijalcu 6 let robije.

Pri slabosti je naravna »Franz Josefova« voda prijetno učinkujoče domače zdravilo, ki znatno zmanjšuje telesne nadloge, ker se izkaže že v malih količinah koristno. V dopisih hvalijo zdravniki za ženske soglasno prav mlo učinkujoč način »Franz Josefova« voda, ki je zlasti pripravna za nežni rast ženskega telesa. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerjskih trgovinah.

Podtaknjen požar je v noči uničil 20 m dolgo ostrešje gospodarskega poslopja posestnika Jožeta Žiberta v vasi Suha pri Kranju. Poslopje je zidano in je bilo krito z opeko. Zgorela je tudi krma. Škoda znaša 50.000 Din.

*

Razno iz Prekmurja.

Beltinci. Dne 14. t. m. so pri nas kaj žalostno peli mrtvaški zvonovi. Spremljali smo le večnemu počitku gostilničarja g. Ivana Horvata. Pokojni je bil zelo močan in obenem dober človek, a smrt, ki nikomur ne prizanaša, je pokosila tudi njega. Zadnje čase mu je začelo zdravje pešati, zato je iskal zdravniške pomoči. Ker se doma kljub zdravnikovemu prizadevanju ni počutil bolj zdravega, so ga prepeljali v mariborsko bolnišnico, a tudi tam ni bilo zanj pomoči, zato so ga zdravniki po par tednih poslali domov. In doma je dne 13. t. m., spreviden s poslednjimi tolažili, zatisnil oči ter šel k večnemu Očetu po zaslužen plačilo za svoja dobra dela. Kako zelo je bil pokojni priljubljen po vsej okolici, se vidi iz tega, ker ga je na zadnji poti spremljala velika množica ljudi. Res presunljive so bile nagrobne žalostinke, ki jih je domači cerkveni zbor zapel. Naj mu bo mati zemlja, katero je res ljubil, lahka, žalujoči ženi, dvema otrokoma ter vsem sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

Dolnja Lendava. Dares teden smo na tem mestu poročali, da nas bo zapustil naš splošno priljubljeni gospod dr. Trštenjak; za našim dobrim g. srečkim načelnikom bi res prebivalstvo žalovalo, ker ga je ljubilo. Po posebni intervenciji pri gospodu banu se nam je vendar posrečilo doseči, da gospod načelnik ostane dalje med našim prekmurskim ljudstvom, kjer se naj dobro počuti.

Dolnja Lendava. Sredi tega meseca so se pri nas vršili nabori. Fantje so se pripeljali večinom na okrašenih vozovih in deloma tudi na kolesih. Pesem je odmevala za pesmijo, kajti fanje posameznih vasi so kar tekmovali med seboj, kateri bi lepši zapeli. Letos se jih je mnogo lahko postavljalo z narodnimi trakovi, po domače pantliki, ker so jih prav lepo število potrdili. Med njimi je tudi nekaj

kakor je bil prisegel »Oberkrucu« koj po ugrabljenju edinke Vide.

Pripeljati je pustil Godrnja k sebi. Pomolel mu je pod nos njegovo svojčas poslano pismo s pozivom, naj mu pošlje dva funta svojega mesa v Bakovce. Ujetnik je gledal mrko v tla. Odgovoril ni na nobeno vprašanje kljub temu, da ga je bil stari stotnik v obraz, ga slednjič opljuval in ga napodil od sebe z besedami: »Pisal si mi po dva funta mojega mesa, zdaj si mi prinesel celi cent svojega!«

Ropoša je sklical pod lipo krvavo rihto. Ta je zaključila kmalu preiskavo in jo kronala z rzsodbo smrti na kolu za »Oberkruca« Godrnja in cigana Brajdiča. Ostalim zarobljenim je bila prisojena smrt na vešalih in to pred očmi lastnega poveljnika na madžarski strani Mure.

Nalogo izvršitve smrtne obsodbe na sovražni zemlji je prevzel veržejski starešina Gregor Šonaja.

Krog osme ure zjutraj je bobnal veržejski tambur po trgu, trobentač je klical strelice pod lipo, kjer so čakali, obdani od močne straže, zvezani ujetniki. Ko so bili zbrani vsi konjiki pod poveljstvom Šonaja, jim je dal stotnik Karl znamenje z roko za odhod, sam je ostal doma.

Med glasnim bobnanjem in trobentanjem so prekorali Veržejci z obsojenimi Muro. Krenili so tik ob reki proti Ižakovcem, kjer se zavije Mura v prva kolena. Ustavili so se ob največji vijugi in se pripravili za krvniški posel, da maščujejo nad 28terimi kolovodji, kar je zagrešila po Murskem polju cela tolvajska armada.

Pri pogledu na zaostreni kol je stisnil glavat Godrnja zobe, streslo ga je po celem telesu. Niti besedice ni siknil med rablje, ki so se rezali na glas, ko so kopali luknji za oba kolca in tesali vešala za 26 roparjev. Le cigan Marko je jadikoval ter prosil, da bi menda omehčal vsako slovensko srce, le veržejskega ni! Radi babjega cviljenja že pred mučenjem so ga pošteno obricali od vseh strani ter mu zamašili usta s cunjami.

Kola sta bila pripravljena, luknji izmetani, dolga vešala so stala — — Prišel je krvniški posel, ki je bil za tedanje čase nekaj vsakdanjega, pa se je tudi ponovil bogznaj kolikokrat med svetovno vojno in še danes!

⁴ Navlečenja na strašni kol so se naučili Slovenci od Madžarov in ti so videli to muko na Poljskem, kamor so jo zanesli divji Tatai.

bodo lahko obratovale pod njim največje ladje. Glavni kabelj, na katerega bo pritrjena železna konstrukcija, ima v premeru 1 m in je sestavljen iz 27 tisoč raznih žic. Most se bo nahajal na ozemlju, ki je izpostavljeno potresu in radi tega so napravili železne dele tako, da bodo popuščali v slučaju potresnih sunkov.

700 dolarjev za pik stenice.

Sodišče v severnoameriškem mestu Los Angeles je obsodilo lastnika znamenitega hotela na plačilo globe 700 dolarjev mladi filmski umetnici, ki je prenočevala v njegovem hotelu in jo je

lakih, ki so bili potrjeni šele na zadnji rekrutaciji. Ti so dobili večinoma 18 mesecev. Ker so že poročeni in že imajo otroke, bo jim težko biti 18 mesecev proč od doma in družine.

Dolga vas. Dne 18. t. m. so pri nas sušili seno in ravno pri tem sušenju se je zgodila nesreča, ki je stala življenje neke ženske. Ženska kakor vsi ostali je sušila in je bila pri delu bosa. Kar nenadoma se je priplazila k njej kača ter jo je pičila v nogo. Hitro so jo peljali v Lendavo k zdravniku, da bi ji nudil pomoč. Toda zdravnik ji ni mogel več pomagati, ker je ženska že na potu v Lendavo izdihnila vsled zastrupljenja. Pustila je moža in več majhnih, nepreskrbljenih otrok. Zadnje čase so sploh kače pri nas kaj pogost pojav; kajti kosci so jih že več pobili.

Murska Sobota. Dne 19. t. m. se bo ob priliki 15letnice osvoboditve Prekmurja vršila pri nas tudi proslava 10letnega obstoja športnega kluba »Mura«. Če se bo priglasilo zadostno število priglancev, bo vozil v ta namen tudi poseben vlak iz Ljubljane.

Grensovc. V nedeljo dne 17. t. m. se je pri nas zgodil dogodek, ki je pretresel vso okolico.

Po božji službi so se fantje vračali z ostalimi ljudmi iz cerkve. Med potjo so se bistrički dečki nekaj sporekli ter so začeli obračunavati med seboj. Med njimi je bil tudi nesrečnež, ki je pri tem izvlekel iz žepa nož ter z njim zabodel komaj 16 let starega fanta, ki se je na mestu mrtve zgrudil. Ta žalosten in obžalovanja vreden dogodek vzbuja povsod precej ogorčenja in to tem več, ker je žrtev postal tako mlad fant, ki še gotovo ni mogel nikomur storiti kaj takega, da bi šel nadenj z nožem, kakor na divjo zver.

Turnišče. Prejšnjo nedeljo se je pri nas vršilo ob prav lepem vremenu žegnanje sv. Antona Padovanskega, patrona podružnice, oziroma turniške kapelice. Na žegnanje je prišlo tudi precej ljudi iz sosednjih far. Glavno opravilo in pridigo na prostem je imel g. kaplan Godina.

Širite „Slov. gospodarja“!

Veliko romanje iz Savinjske doline k Mariji Bistrici dne 27. in 28. avgusta t. l.

Romanja k Mariji Bistrici dne 17. junija t. l. so bili vsi udeleženci iz celjskega okraja, osobito iz Savinjske doline, tako veseli, da še sedaj radi o tem govorijo. »Škoda, da nisem šel zraven«, je rekel že marsikateri!

Da bo vstreženo vsem tem, ki bi radi šli in vsem, ki se že zanašajo na to romanje, se naznanja, da se bo to romanje res vršilo, pa še le, ko bo hmeljsko delo večinoma opravljeno, to je koncem avgusta, dne 27. in 28. avgusta.

Romarški vlak bode vozil iz postaje Šmartno ob Paki in sicer v pondeljek dne 27. avgusta zjutraj ob pol sedmih. Sprejemal bo romarje na vseh postajah do Celja. Tako bode dana prilika tudi Gornje-Savinčanom, pa tudi Šaleščanom, da se lahko tega romanja udeležijo. Iz Celja pojde romarški vlak okoli

8. ure proti Gröbelnem in se ustavi na vseh postajah do Šmarja pri Jelšah. Tam se ustavimo za dve uri, da obiščemo Marijino cerkev in sv. Roka, kjer bo sv. maša. Ob 11. uri gremo naprej mimo Rogaške Slatine in okoli pol dveh popoldne smo že na postaji Zlatar-Marija Bistrica, ob dveh pa na cilju našega romanja.

Drugi dan v torek dne 28. avgusta se vrnemo ob 11. uri po isti pregi nazaj. Ob enih pridemo v Rogaško Slatino, in tam se pomudimo dve uri. Ob treh gremo naprej. Ob štirih smo na Gröbelnem, ob pol petih v Celju in okoli pol 6. ure zvečer spet v Šmartnu ob Paki. Po dnevi odidemo, po dnevi se tudi vrnemo. Zveze vlakov so na vse kraje ugodne.

Vožnja na vlak u stane za osebo tja in nazaj 45 Din za vse enako, ali vsto-

pičila stenica v lice. Filmska igralka je dokazala, da bi bila morala na dan po nočnem srečanju s stenico nastopiti pri snemanju filma, a jo je režiser zavrnil, ker ji je vsled pika stenice oteklo lice.

Zvijanost pri živalih.

Marsikatera žival bi čakala zastoj na kak plen, če bi ne računala na lastno zvižajo in lahkomiselnost žrtve. Belouška se potuhne vzdolž vode ob bregu in miglja z jezičkom. Ribice menijo, da je žuželka, se ji bližajo in gredo v smrt. Tudi naš vodni ptiček vodomec se zateka k zvižaji. Ulovi si hrošča ali malo žuželko. Sedeč na prikriti veji,

Glavarju Krucev in ciganu so navezali za vsakogo vrv. Oba konca vrvi so pritrdili za vprego par konj. Ostro zaostren konec kola so nastavili tik pred zadnjico obeh žrtev, debelejšega uprli ob skopano luknjo, kjer so ga zadržali z drogi. Po končanih pripravah so nagnali na počasno povelje oba para konj, da sta potegnila vsak svojo žrtev na kol, ki se je strahovito zasajal skozi drobovino. Konje so odpregli, ko sta tičala kolca v obeh telesih do blizu pljuč, ju spustili v luknjo in zaphali z zemljo. Navlečeni si je zasajal kol s težo lastnega telesa vedno globokejšo skozi telo. Te vrste mučenje je bilo grozovitejše nego pribijanje na križ. Nesrečnež se je zvižal na kolu v nepopisnih mukah ure, da, dneve. Veliko usmiljenje je izkazal mučeniku na kolu mimoidoči ali jezdec, če ga je usmrtil, saj sneti bi ga itak ne mogel in če bi ga, bi mu nikakor ne bilo pomagano.

Po opisanem načinu sta bila navlečena vsak na svoj kolec »Oberkruc« Jurij Godrnja iz Bakovec in stari ciganski glavar Marko Brajdič.

Kruc je bil prepuščen mukam nezavezanih ust, da bi bil lahko vpil iz polnega grla, česar ni storil. Grozno se mu je kremžil mustačasti obraz, ko se mu je zasajal vsled potega kol globoko med čreva in so

se razpotegnila rebra za nekaj palcev eno od drugega. Nečloveški, nerazumljivi glasovi so se mu izvili iz prs pri zdrku kolca z njegovim truplom v luknjo in je obvisel on nesrečnik na leseni ostrini med nebom in zemljo.

Ubogi Marko, vsa otepanja z zadnjimi od smrtnege strahu preostalimi močmi so bila zaman. Kol je opravil na njem celo ta posel, da mu je vračal zavest pri vedno globljem zasajanju, katero mu je odganjal poprej strah.

Navlekli so oba obsojenca tik pred vislicami, da sta morala gledati zadnje potresljave vsakega od 26 obešenih in prestajati trpinčenje v zavesti: Keda bo naklonila meni smrt zadnji stresljaj — —?

Ko se je poslovil od tega sveta zadnji obešenec so zatrobili in zabobnali Veržejci na odhod. Ostala sta na kolih sama še živa mrliča Oberkruc Jurij Godrnja in stari ciganski glavar Marko Brajdič — —

Drugo jutro so zakrakale jate vran nad moriščem ob Muri. Spustile so se na dolgi drog vislic in suvale z glav obešenih v živalski nevoščljivosti ena drugo — — Zavist je dražila ptice, da so krakale za ta gnjeno ter hripavo cele ure, predno so se priborile do oči in obraza mrtvecev, najmočnejše in začel

Romarji v Marijino Celje:

Vsi, ki ste že romali ali mislite tja romati, ne pozabite si kupiti t dr. Anton Medveda knjigo: **V Marijinem Celju.** V njej so zgodovinske in potopisne črtice kot tudi pridige t dr. Antona Medveda, ki jih je imel v Marijinem Celju. Knjig je še samo 200 na razpolago in jih oddajamo po 5 Din. Naročila sprejema

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

pi v Šmartnem ob Paki ali v Šmarju p. Jelšah.

Romanje se vrši med tednom, da se ga lahko tudi gg. duhovniki udeležijo. Tem potom so gg. dušni pastirji naprošeni, da romanje priporočajo in da spremljajo svoje farane na božji poti; v župnišču bode zanje pripravljenih 30 prostorov.

Romarji se naj zanesljivo do dne 1. avgusta oglasijo pri svojih dušnih pastirjih in naj založijo svoto za vožnjo (45 Din); gg. župniki pa jih naj zabeležijo, da se jim potem dostavijo vozne legitimacije. Iz celjske okolice se lahko oglasijo v kapucinskem samostanu v Celju t. gg. župniki naj do Porcijunkule naznanijo število priglasičenih kapucinom v Celju. — Prenosišča in druge izdatke si morajo romarji sami prekrbeti. Dosedanji romarji so bili zelo zadovoljni bodisi glede prenočišč, kakor tudi glede postrežbe po gostilnah.

Natančnejši spored glede vožnje in kaj vse se bo vršilo pri Mariji Bistrici, se bo objavilo v »Slov. gospodarju« pa Porcijunkuli.

Bodi vse Bogu v čast in Mariji Majki Bistrički — nam vsem pa v dušno zveščanje!

P. Ladislav, prireditelj romanja.